

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. In quo essentia peccati originalis consistat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

lem communicandam. De quo videri possunt A
Salmanticensis disp. 14. dubio 6. §. 3.

Inferes septimò, quòd si Eva peccasset, Adamò non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, bene tamen è contra: quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam.

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solum Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione supra intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis: Ergo uterque debet caput agnoscere divisivè aut collectivè, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Eccle. 25. asseritur quòd à muliere initium factum est peccati.

Respondeo quòd licet tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimodè tamen; Evam quidem ut singularem personam, Adamum verò tanquam caput naturæ: unde à solo Adamo culpa originalis contrahitur, sicut ab eo solo iustitia originalis in statu innocentie fuisse transfusa in posteros. Cum verò dicitur quòd mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & suasionis, non verò per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 1. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. dist. 1. qu. 2. art. 2. quæstionc. 2. ad 1.

ARTICULUS V.

In quo essentia peccati originalis consistat.

ITA difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hæreret videatur: D
nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam tateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccato antiquo nihil est ad prædicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cum, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Authores ita inter se dividantur, ut ferè tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit, declaremus, errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit.

§. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

INTER errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodire, primus & omnium absurdissimus est error Matthiæ Flacii Illirici, Lutherianorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adam corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejici-

tur. Primò quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quandam seu naturam esse asserbant. Secundò, quia ex illo sequitur Deum esse auctorem peccati originalis: cum enim anima, utpote per creationem facta, solum causetur à Deo, si seipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitiâ originali, Deo talis malitiæ tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentio sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cum tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principiis opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parum à præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quòd licet peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quod dicitur humana natura. De quo videri potest Belarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2.

Tertius eorumdem hæreticorum error, & ferè omnium qui Lutheri & Calvini semitis incesserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proferitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. can. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Iesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere.

Hæc ratio probat, non solum in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundum se fuisse peccatum originale formaliter.

Obijciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Iam non ego operor illud, sed quòd habitat in me peccatum*; id est concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cum non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale.

Communis responsio est. Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quòd sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinat, videlicet actuale: seu quòd idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Ita Tridentinum sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quæ ex peccato est, & ad peccatum inclinat*. Quam doctrinam delumpsit Concilium ex Augustino lib. 1.

lib. I. retract. cap. 15. & lib. I. de nuptiis cap. 23. ubi dicit concupiscentiam vocari peccatum quia peccato facta est, cum iam in regeneratis non sit ipsa peccatum; sicut vocatur lingua locutio quam facit lingua, & manus vocatur scriptura quam facit manus. Itemque sic vocatur peccatum, quia peccatum, si vincit, facit: sicut vocatur frigus pigrum, non quod a pigris fiat, sed quod pigris faciat.

79

Sed contra hanc solutionem instabis ex eodem S. Doctore lib. 5. contra Julian. cap. 3. ubi sic ait: Sicut cecitas cordis & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pena peccati quæ cor superbum digna animadversione puniatur, & causa peccati, cum aliquid mali cordis errore committitur: ita carnis concupiscentia, adversus quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est, quia inest illi inobediencia contra dominatum mentis, & pena peccati est, quia reddita est meritis, inobediencia, & causa peccati est, defectione consentientis, vel contagione nascentis. In quibus verbis aperte docet concupiscentiam esse in se peccatum, & non solum causam vel effectum peccati.

80

Respondeo concupiscentiam idcirco ab Augustino dici esse peccatum, & non solum causam vel effectum peccati, quod sit vitium & infirmitas naturæ, prout à Deo fuit instituta, tollens primam illius integritatem & perfectionem; non autem quod sit proprie & formaliter peccatum aut offensâ Dei: ibi enim agebat contra Pelagianos, asserentes concupiscentiam non esse malam, nec vitium aut infirmitatem naturæ, sed rem prorsus indifferenter; contra quos dicit eam esse malam, penamque peccati, ac vitium naturæ institutæ à Deo.

81

Dices, Comparat Augustinus concupiscentiam cum cecitate cordis, quæ Deo non creditur: Sed hæc proprie & formaliter est peccatum: Ergo & concupiscentia.

Respondeo primò: Etiam si cecitas cordis esset peccatum, non tamen sequeretur concupiscentiam apud Augustinum, esse peccatum; quandoquidem non est necesse, ut quæ inter se comparantur, per omnia & in omnibus conveniant, sed satis est quod in aliquo conveniant: quod in omnibus ferè comparationibus repetitur.

Respondeo secundò, ipsam cordis cecitatem, nisi sit aliquo pacto voluntaria, non esse proprie peccatum, ut constat in infidelibus negativè, qui nihil unquam de Evangelio audierunt, nec audire potuerunt, in quibus propterea ignorantia mysteriorum fidei prorsus est inculpabilis, ut docet S. Augustinus Epist. 105. dicens: *In illis qui non audierunt, neque potuerunt, pena peccati est non crederere, non autem peccatum.* Et S. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 1. his verbis: *Si infidelis accipitur secundum negationem puram, sicut in illis qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis pena, quia talis ignorantia divinatorum ex peccato primi parentis consecuta est.*

82

Objicies secundò: Concupiscentia est formaliter malum morale: Ergo est peccatum formaliter: Sed non personale, ut patet: Ergo originale. Antecedens, in quo est difficultas, suadet primò. Id quod legi opponitur, est malum morale formaliter: Sed concupiscentia opponitur legi, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee*: Ergo est malum morale formali-

ter. Secundò, Solum malum morale odio habetur à Deo, cum nihil odio habeat eorum quæ fecerit, & omnia fecerit, præter peccatum seu malum morale: At Deus concupiscentiam odio habet, ut docet Augustinus in illud Psal. 45. *Malitiam autem non odit*; quocirca etiam iusti illam odio prosequuntur, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *Quod odi malum illud scio*: Ergo concupiscentia est formaliter malum morale. Probatur tertio idem Antecedens: Solum malum morale subterfugit Dei causalitatem, juxta illud Joan. 1. *sine ipso factum est nihil, id est, Augustino interprete, sine ipso factum est peccatum, quod nihil est*: Sed concupiscentia causalitatem Dei subterfugit; aliàs cum illa ad peccatum inclinaret, Deus illam causans, ad peccatum instigaret: Ergo est formaliter malum morale.

Respondeo, negando Antecedens, Ad cuius primam probationem, distinguo Majorem: Id quod legi opponitur formaliter ratione sui, est malum morale formaliter, concedo Majorem; quod legi opponitur tantum causaliter, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: concupiscentiam opponitur legi, causaliter, concedo Minorem: formaliter, nego Minorem, & Consequentiam.

Ad secundam probationem, nego Majorem: non enim solum odio habetur à Deo quod est malum morale formaliter, sed etiam quod est malum morale causaliter, id est causa malitiam moralis, ut constat in habitu vitioso, in materiali peccati, reduplicativè ut tale est, seu prout fundat malitiam moralem: utrumque enim odio habetur à Deo, & tamen in neutro malitia moralis reperitur formaliter, sed causaliter tantum aut fundamentaliter. Ex quo patet solutio ad tertiam probationem. Major enim pariter neganda est: habitus siquidem vitiosus, & materiale peccati, reduplicativè ut tale, seu prout fundat malitiam moralem, non causantur à Deo, & tamen non sunt formaliter mala malitiæ morali, sed causaliter tantum vel fundamentaliter, ut dicebamus: unde licet concupiscentia accepta formaliter non causetur à Deo, non sequitur eam esse formaliter malam malitiæ morali, sed causaliter tantum, quatenus inclinatur ad peccatum, & est causa illius. Potest etiam dici mala & peccatum materialiter, quia ut docet D. Thomas hic ar. 3. *Peccatum originale materialiter est concupiscentia, formaliter vero defectus originalis iustitiæ.*

Sed quæres, an ly materialiter, à D. Thoma proprie & in rigore usurpetur, vel solum largè & improprie, quatenus id quod consequenter & illativè ad peccatum originale se habet, quodammodo ejus materia dici potest?

Respondeo cum Salmanticensibus hic disp. 16. dub. 4. §. 3. concupiscentiam, juxta doctrinam D. Thomæ, esse verè & proprie materiam originalis peccati, eoque modo quo in actuali actus exterior habet se ut materia, respectu interioris, vel conversio respectu aversionis. Ita enim expressè docet S. Doctore qu. 3. de malo art. 7. in corp. ubi sic concludit: *Ignorantia & fomes sunt materialia in originali peccato, sicut conversio ad bonum commutabile in actuali.* Et qu. 4. art. 2. multoties id repetit tam in corpore quam ad argumenta: in solutione verò ad II. sic ait: *Concupiscentia potest dupliciter considerari: uno modo secundum quod est in alio, & hoc modo concupiscentia qua est in patre ponitur cau-*

sa originalis peccati, quod est in filio, & non est de essentia eius, sed precedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & precedit quodammodo per modum materiae, sicut corpus precedit animam in ordine causa materialis.

§. II.

Absurdæ vel improbabilis quorundam Catholicorum sententiæ excluduntur.

PRÆTER errores manifestos §. precedenti confutatos, sunt quædam Catholicorum sententiæ, quæ licet hæreticæ non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurdæ & improbabilis communiter à Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, causata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinae, seu fursuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat: unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsecè parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eandem sententiam tuetur Alphonsus Salmeron super cap. 5. Epistolæ ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

Illam tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vazquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & à prædicto errore parum recedens; ideòque aboleri iusta est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primò, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posterius ejus transiens, quo intrinsecè peccatores denominantur.

Secundò impugnatur prædicta sententia: Tridentinum sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim inest ejus posteris, aut eos afficit intrinsecè, sed solum intrinsecè & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus; neque est aliquid traductum per generationem tanquam per causam: Ergo juxta Tridentinum aliquid distinctum à peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat.

Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & injustitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam à Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificatio sua propria sanctitas, distincta à sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his

qui ex Adamo propagantur, debet esse sua propria in justitia, & peccatum intrinsecum, distinctum à peccato ipsius Adami.

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsecè afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, aliàs non esset proportio inter culpam & pœnam.

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: Sed constituti per aliquid, non denotat causam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effective, sed formaliter constituit parvulos peccatores; & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis.

Respondeo quod licet regulariter, *ly constituti per aliquid*, causam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed causali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam iusti constituuntur multi*: At per obedientiam Christi non constituimur iusti formaliter, sed effective solum, quatenus Christi obedientia est causa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis non formaliter, ut patet ex Tridentino sess. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *Per inobedientiam unius*, non denotant causam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed duntaxat effective.

Tertia sententia, quæ ut absurda & improbabilis communiter rejicitur, asserit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Roffensis art. 2. contra Lutherum, Alufiodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 10. qu. 3. illamque Vazquez disp. 13. cap. 3. attribuit Augustino, & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Cæteris tamen Theologis improbabilis hæc sententia visa est: Nam nomine *reatus* intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quòd in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpâ, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quòd verò essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadetur. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

Dices primò: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87 art. 1. ad 2. ait, *puniri non est malum, sed fieri pœnâ dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malicia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

Respondeo quòd esse pœnâ dignum, est malum moraliter, non primariò & per modum essentiae peccati, sed ex consequenti secundariò, & per modum proprietatis malitiæ: sicut enim bo-

num morale suas habet passiones, quæ non constituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmi vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœna.

94 Dices secundo: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95 Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96 Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fatetur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fatentur qui originalem culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originalem culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesiæ veneretur & laudet.

97 Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25 & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originalem consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolute: reatus autem absolute sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam: sicque de facto sumitur à D. Thoma hic quæst. 81. art. 3. ad 2. afferente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam quo loquendum utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

§. III.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98 QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. concluf. 4. Nunno 3. p. quæst. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99 Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo art. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed solum aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio anime à justitia originali; & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divine.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100 Confirmatur: D. Thomas locis sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ. At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101 Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadetur: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrū dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus potest haberi: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ sortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subiecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102 Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut authore speciali; quòd non minus ei repugnat quam

quàm esse causam peccati actualis. Sequela patet: Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato, attribuitur elevato, ut in effectibus omnium instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum Adami physice efficienter ex elevatione divina ad peccatum originale, seu prædicti habitus, in quo Adversarii peccatum originale formaliter consistere docent, transiitionem concurreret, Deo ut causa speciali ejus trasfusio tribueretur.

Tertia verò pars suadetur. Actus ille ex vi pacti non fuit immutatus physice, sed ad summum moraliter: Ergo quoad physicum influxum æquè impotens mansit, supposito pacto, ac erat ante pactum; transitus enim de non potente physice in physice potentem, eum physicus & intrinsicus sit, physicam & intrinsicam variationem exposcit.

Ex hoc confutata manet solutio aliquorum, qui dicunt peccatum Adami habere quod sit causa illius habitus, inclinantis animam in bonum commutabile, ex eo quod est peccatum capitis, habentis proinde vim infectivam totius naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fuerit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod non haberet, si esset ab illo patratum ut à singulari persona: At hoc secundo modo peccatum ab ipso non haberet vim ad physice producendum prædictum habitum in nobis: Ergo neque illum habet, licet ab ipso ut à capite naturæ committatur.

Secundo probatur eadem prima pars Minoris principalis. Peccatum actuale Adami non existit modo physice: Ergo nequit physice efficienter influere in prædictum habitum ad bonum commutabile inclinantem, in quo Adversarii peccatum originale constituunt.

Dices, quod licet peccatum Adami non existat formaliter in se, existit tamen virtualiter in semine corrupto, quod est instrumentum productivum naturæ, & peccati originalis consequentis naturam.

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum produxit in semine, per quod in ratione instrumenti physice in prædictum habitum influentis constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere in semine. Consequentia, patet, nam agens principale solum existit virtualiter in alio, vel quando est virtus illius ex natura sua, sicut calor est virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit, ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex natura sua non est virtus peccati Adami, sed solius naturæ humanæ: Ergo si in semen nihil physicum ex peccato Adami derivetur, non potest tale peccatum in eo virtualiter remanere. Antecedens autem probatur primò ex jam dictis: nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex sua natura, & attentis illis quæ ab intrinseco tali peccato competunt, efficienter causari cum attentà physica entitate illius, sit ejusdem rationis ac si capitale non esset: nec ex elevatione divina, neque ex vi pacti, ut jam ostendimus. Ergo nihil physicum ex illo potest derivari in semen &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex dictis supra art. 3. Vel illud physicum per peccatum Adami productum in semine, esset qualitas morbida permanentem in si inhærens, ut voluerunt Gregorius, Richardus, & alii antiqui Theologi; vel qualitas fluida, seu motio intentionalis, semen subordinans peccato Adami ut causæ principali, sicut aliqui ex nostris Thomistis existimant? Neutrum dici potest, ut ibidem evi-

dentur ratione monstravimus: Ergo ex peccato Adami nihil physicum potest produci in semine, per quod in ratione instrumenti physici ad producendum prædictum habitum, in quo Adversarii peccatum originale consistere docent, constituitur.

Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta nostram sententiam, constituentem peccatum originale in privatione, semen non possit per modum instrumenti physici ad ejus productionem concurrere, cujus oppositum supra art. 3. docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam constituentem peccatum originale in privatione, non requiritur ad ejus efficientiam superadditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut necessaria est juxta constituentem illud in habitu; sed sufficit vis quædam privata, seu defectus vigoris ad communicandum justitiam originalem, quo pollebat in statu innocentia, ut ibidem declaravimus.

Secunda pars Minoris principalis, in qua diximus, Adamum per suum peccatum non posse esse causam efficientem duntaxat moralem prædicti habitus, ad bonum commutabile inclinantis (in quo Adversarii peccatum originale constituunt) breviter suadetur. Tum quia causa moralis non præbet ex vi sua sufficientem influxum in effectum, quo illum executioni mandet, sed tantum ad id movet & excitat alienam voluntatem: constat autem Adamum non hoc modo ad peccatum originale, quod in nobis transmittitur, concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam moveat & excitet ad ejus productionem. Tum etiam quia causa moralis alicujus effectus semper debet habere comitem causam ejus physicam, nempe illam voluntatem quam allicit & movet ut illum executioni mandet: Ergo quicquid sit de causalitate morali Adami in nostrum peccatum, debet necessariò concedi aliqua causa physica, quæ ad illud executive concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale personale non consistere in habitu inclinante voluntatem in bonum commutabile ut in ultimum finem: sicut enim Adamus in sua propria voluntate non produxit talem habitum quando deliquit, neque illum produciunt alii peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci debeat in voluntate parvulorum, in quibus non plura requirenda sunt pro constituendo originali peccato, quam in eodem Adamo & in reliquis pro constituendo habituali peccato personali, ut de se manifestum est.

§. IV.

Vera sententia explicatur, & auctoritate D. Thomæ fulcitur.

Licet in hac questione difficile non sit aliorum impugnare placita, & ostendere quid non sit originale peccatum, veram tamen proferre sententiam, & explicare quid illud sit, & in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum apparet, eò quod hujus peccati natura obscurissima sit, & humanæ mentis aciem planè transcendat. At tamen ea opinio videtur probabilior, ac menti & doctrinæ D. Thomæ conformior, quæ docet rationem formalem constitutivam peccati originalis, esse privationem justitiæ origina-

ginalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcipue ipsius effectum primum, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomista, & plures ex Recentioribus, faveque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. ubi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Adæ, nisi nuditatem justitiæ.* Sed præ omnibus, hanc sententiam clarissime docet S. Thomas hic qu. 82. art. 3. ubi expressè dicit quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali.* Et deinde sic concludit: *Peccatum originale materialiter quidem est concupiscentia, formaliter verò est defectus originalis justitiæ.* Similia habet qu. 3. de malo art. 7. dicens, *In peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ:* quod etiam repetit qu. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatibus causâ prætermittimus.

110. Nec valet responsio Gregorii de Martinez, dicentis D. Thomam locis citatis non sumere *ly formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primum, ejus procul dubio expressè & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæ quæ explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrat, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale, & ideo ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent à formali peccato originali excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

111. Nec huic evasioni favet id quod de peccato actuali subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expressè affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, illudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituatur per privationem; & ideo quando hanc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmet constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, imò in omnibus locis in quibus hanc questionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

112. Non valet etiam quod alii dicunt, nimirum D. Thomam locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ ori-

ginalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est, & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorem locis citatis, & præsertim hic tota quæst. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria, & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ, specialique ratione justitiæ originali oppositum, non verò ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicae exponuntur.

PRÆTER testimonia jam adducta, plures sunt rationes Theologicae, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in privato, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thomæ ostendimus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essentialiter consistit in eo quod per se primò tollitur per baptismum; cum hoc sacramentum ad delendam culpam originalem institutum sit: Sed per baptismum per se primò tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primum, cum per illud per se primò conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut auferat effectum ipsius primum communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificantis, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio constitutiva, à quo tanquam à radice & origine cætera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed à privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant alia deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posteros fomes, seu concupiscentia, & rebellis appetitus interioris contra superiorem, penales corporales, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, alique miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra qu. 81. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doct. or his verbis: *Per justitiam originalem perfectè ratio continetur inferioris anima vires, & ipsa ratio à Deo perspiciebatur ei subiecta. Hæc autem originalis justitiæ subtrahitur est per peccatum primi parentis: & ideo omnes vires anime remanent quodammodo destitute proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa destituta, vulneratio dicitur natura. Id ipsum fuscè & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic dicitur: Quia dicitur*

113
 p̄tate (scilicet iustitiæ originalis) tam ordinata
 integritas tota causabatur ex subiectione humana
 voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subdu-
 ctâ humanâ voluntate à subiectione divina, de-
 periret illa perfecta subiectione inferiorum vivum
 ad rationem, & corporis ad animam: unde con-
 sequuntur est, ut homo sentiret in inferiori appeti-
 tu sensibili concupiscentiæ, & ira, & cæterarum
 passionum inordinatos motus, non secundum ordi-
 nem rationis, sed magis ei repugnantes, & eam
 plerumque obnubilantes, & quasi perturbantes:
 & hæc est repugnantia carnis ad spiritum, de qua
 Scriptura loquitur &c. Et cap. sequenti: Conse-
 quuntur est etiam ut in corpore sentiretur corruptio-
 nis defectus, ac per hoc homo incurreret neces-
 sitatem moriendi, quasi anima iam non valente cor-
 pus in perpetuum continere, vitam ei prebendo;
 unde homo factus est passibilis & mortalis, non
 solum quasi potens pati & mori ut antea; sed quasi
 necessitatem habens ad patiendum & moriendum,
 quibus verbis S. Doctor aperte declarat, omnes
 deordinationes & miseras per Adami peccatum
 ad nos transfusas, ex privatione iustitiæ origina-
 lis, quantum ad primum & præcipuum ejus effe-
 ctum, qui erat mentem Deo ut ultimo fini per-
 fectè subicere, veluti rivulus à fonte, & ramos à
 radice, procedere.

114
 Idem dicendum de pœna damni peccato origi-
 nali debita: nam pueri ratione privationis gra-
 tiæ, vel (quod idem est quoad præsens) origi-
 nalis iustitiæ, quantum ad effectum primum,
 ut ortæ ex Adami peccato, quovis alio secluso,
 sunt indigni gloriâ seu visione beatificâ, & ha-
 bent condignitatem ad pœnam damni, quæ in ca-
 rentia divinæ visionis consistit: sicut in statu in-
 tegræ iustitiæ & innocentie iustitia originalis eos fe-
 cisset dignos vitâ æternâ per modum hereditatis:
 unde cum dignitas pœnæ sit proprietaria conse-
 quens culpam, in privatione iustitiæ originalis,
 quantum ad primum effectum, peccati
 originalis essentia debet consistere

116
 Quarta ratio: Privatio voluntaria gratiæ, seu
 originalis iustitiæ secundum effectum prima-
 rium, ut est in nobis voluntarius terminus pec-
 cati actualis Adami, habet quicquid requiritur
 ut sit formaliter peccatum habituale: Ergo cum
 non sit peccatum personale, ut patet in pueris,
 qui ante omne personale delictum tali privatio-
 ne maculantur, oportet ut sit ipsum peccatum
 originale. Consequentia manifesta est, Antece-
 dens probatur primò: quia talis privatio, ut ex
 Adami peccato orta, nihil est aliud nisi habitua-
 lis & voluntaria aversio à Deo sine ultimo & su-
 pernaturali; sicut enim gratia sanctificans est
 ipsa unio & conversio habitualis hominis ad De-
 um ut finem supernaturalem, ita ejus privatio,
 quatenus prædicto modo voluntaria, est habi-
 tualis aversio & separatio ab illo: Sed peccatum
 mortale habituale, non est aliud quam hujusmo-
 di aversio & separatio, ut disp. sequenti patebit:
 Ergo talis privatio, ut ex Adami peccato orta,
 est formaliter peccatum habituale in parvulis.
 Secundò quia sicut gratia est supernaturalis vita
 animæ, ejusque cum Deo amicitia, sanctitas,
 munditia, & decor, ita privatio voluntaria gratiæ
 est ejusdem animæ mors, inimicitia cum Deo,
 iniquitas, immunditia, & macula, quod & nihil
 amplius peccatum habituale importat, ut ibidem
 ostendemus.

117
 Addo quod, peccatum habituale nihil est
 aliud quam carentia voluntaria iustitiæ seu re-

A
 ctitudinis habitualis animæ debita: Sed privatio
 iustitiæ originalis est carentia voluntaria iustitiæ
 seu rectitudinis habitualis animæ debita: Ergo
 in parvulis est peccatum habituale. Minor pro-
 batur: In primis enim hæc carentia est volunta-
 ria voluntate primi parentis, in qua omnium po-
 steriorum voluntates ut in capite continebantur,
 est etiam carentia iustitiæ seu rectitudinis nobis
 debita, cum Adamus ex lege & pacto cum Deo
 inito, iustitiam originalem non sibi solum, sed
 etiam ut posteris transfundendam acceperit: Ergo
 talis privatio est carentia voluntaria iustitiæ
 seu rectitudinis habitualis animæ debita; subin-
 deque habet omnia requisita ad rationem peccati
 habitualis.

B
 Ultima ratio: Peccatum originale non con-
 sistit in peccato actuali Adami præterito, ut ex-
 trinsecè parvulos peccatores denominante, sed
 est aliquid ex Adami peccato ad nos tractum,
 receptum in anima vel potentiis, & ab eis distin-
 ctum. At hoc non potest esse aliquid positivum,
 neque ex privationibus potest esse alia quam pri-
 vatio gratiæ, seu iustitiæ originalis quoad effe-
 ctum primum: Ergo in tali privatione pecca-
 tum originale consistit. Major supra §. 2. contra
 Pighium, Catharinum, & Salmeronem demon-
 strata est. Minor etiam quoad primam partem
 patet ex supra dictis: ostendimus enim pecca-
 tum originale non posse formaliter consistere in
 concupiscentia, neque in qualitate morbida &
 fibilo serpentis causata, neque in reatu pœnæ,
 nec denique in habitu animam ad bonum com-
 mutable inclinante, seu in conversione habitua-
 li ad creaturam; vix autem aliud positivum, in
 quo consistat, assignari vel imaginari potest. Pro-
 batur verò quantum ad secundam: Tum quia
 sola privatio iustitiæ originalis est omnino pri-
 ma, radice & origo cæterarum; quæ ad pecca-
 tum originale spectant, ac proinde ipsa duntaxat
 potest illud constituere. Tum etiam quia eo pro-
 portionali modo debemus in peccato originali
 coordinate privationes ad illud pertinentes, quo
 coordinantur in originali iustitia perfectiones
 quæ per tale peccatum auferuntur: Sed inter has
 sola illa perfectio quæ residet in anima, & illam
 rectificat in ordine ad Deum, est prima & con-
 stitutiva essentia ipsius originalis iustitiæ, cæte-
 rarum autem habent se vel materialiter, vel ut pro-
 prietates consequentes: Ergo pariter in peccato
 originali privatio illius primæ perfectionis erit
 essentialis & constitutiva: reliquæ verò inde
 subsecutæ, vel materialiter, vel per modum pro-
 prietatis ad illud pertinebunt.

C
 Addo quod, cum peccatum originale sit pec-
 catum naturæ, in illa privatione consistere de-
 bet, quæ prius & immediatè ipsam naturam
 afficit: hæc autem est privatio iustitiæ originalis
 secundum effectum primum; sicut enim iste
 effectus erat immediatè in essentia animæ, quæ
 est propria hominis natura, ita ejus privatio im-
 mediatè & primariò eandem naturam afficit:
 ipsa ergo erit propria & formalis ratio talis pec-
 cati constitutiva; reliquæ verò, quæ sunt in vo-
 luntate & aliis potentiis, pertinebunt ad illud
 secundariò & ex consequenti, sicut ipsæ potentie
 pertinent ad naturam.

D
 Dices cum Curiele, ex peccato Adami derivari
 in posteros privationem habitualem conformi-
 tatis ad legem quam transgressus est, hancque
 privationem videri aptiorem omnibus aliis ad
 peccatum originale constituendum; quia cum
 de

de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet constitui per aversionem ab illa; illa quidem ut si peccatum sit actuale, constituatur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu; si verò sit habituale, sicut est originale, constituatur per habituales aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debitæ haberi à supposito.

121 Sed contra primò: Ex peccato Adami solùm derivatur in posteros privatio formæ debitæ ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas: Ergo nullius alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promittit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas. Tum etiam quia illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfudisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil traduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hæreditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

122 Contra secundò: Sicut in nobis habitualis conformitas ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus à gratia & virtutibus, quæ manent in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in preparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si legem observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quam ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea inclusæ, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quam privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Præcipua objectiones solvuntur.

123 **O**BJICIUNT in primis Adversarii quædam testimonia D. Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur constitui: nam hic qu. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut aegritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus: habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumentum: appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

124 Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale habitum similitudinariè & metaphoricè, quia habitui assimilatur, non solùm in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene vel male in ordine ad naturam, ut ex ejus definitione constat, quicquid prædicto modo disponit, largè & improprie dicitur habitus: unde cum per privationem justitiæ originalis partes humanæ naturæ male se habeant, sintque in ordine ad ipsam naturam prave dispositæ, talis privatio à D. Thoma habitus appellatur. Cum verò subdit, peccatum originale esse aegritudinem & languorem naturæ, loquitur in sensu causali, non

A formali, & intendit solùm quòd sicut sublatà sanitate sequitur aegritudo corporalis, ita sublatà justitia originali, & subjectione animæ ad Deum, quæ erat perfecta ejus sanitas, sequitur languor & inordinatio potentiarum animæ, & concupiscentia seu fomes peccati, quæ ad materiale peccati originalis pertinent, ut supra ex Divo Thoma vidimus.

Objiciunt secundo. Si peccatum originale in privatione justitiæ originalis consisteret, non tolleretur per baptismum: Sed hoc dici nequit, cum hoc Sacramentum ad tollendum originale peccatum institutum sit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Originalis justitia non restituitur per baptismum, quia post illum adhuc in nobis remanet concupiscentia, & vires inferiores rationi resistunt: Ergo si peccatum originale in talis justitiæ privatione consistat, sequitur illud non tolli per baptismum.

125 Respondet cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 2. ad 2. quod iustitia originalis restituitur in baptismo, quantum ad hoc quod superior pars animæ coniungitur Deo, per cuius privationem creatur reatus culpæ, sed non quantum ad hoc quod rationi subiacentur inferiores vires: ex huiusmodi enim defectu est concupiscentia, quæ manet post baptismum. Ex quo patet quàm à mentem ipsius supra dixerimus, formale constitutum peccati originalis esse privationem originalis justitiæ, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcise ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare animam, eamque Deo ut ultimo fini conjungere: nam talis effectus nobis per baptismum restituitur, cum in ipso gratia habitualis nobis infundatur, per quam anima sanctificatur, & Deo ut fini ultimo habitualiter conjungitur.

127 Objicitur tertio: Peccatum originale non solùm dicit aversionem à Deo ut ultimo fine, sed etiam conversionem ad bonum commutabile, tanquam ad finem ultimum: Atqui talis conversio est aliquid positivum: Ergo peccatum originale non consistit adæquatè in privatione gratiæ seu originalis justitiæ, sed ejus essentia seu ratio formalis ex positivo & privativo conflatur. Minor videtur certa, Major verò suadetur. Parvulus in peccato originali existens habet aliquem ultimum finem: Sed non habet Deum pro fine ultimo, cum sit aversus ab illo: Ergo est conversus habitualiter ad creaturam tanquam ad ultimum finem.

Confirmatur: Non patet dari recessus à termino à quo, sine accessu ad terminum ad quem: Ergo neque aversio à Deo, sine conversione ad creaturam.

128 Respondeo primò, peccatum originale, adæquatè sumptum, tam aversionem à Deo ut ultimo fine, quam conversionem ad bonum commutabile tanquam ad finem ultimum importare; cum hoc tamen discrimine, quòd aversio ad rationem ejus formalem spectat, conversio verò est extra totum formale originalis culpæ, & ad summum de materiali ad illam pertinet, sicut de concupiscentia supra dicebamus. Et in hoc sensu explicari potest S. Thomas, dum ait qu. 5. de malo artic. 2. quod in peccato originali non est conversio, sed sola aversio: non enim excludere intendit conversionem ad bonum commutabile à peccato originali adæquatè sumpto, sed solùm ab ejus quidditate & ratione formali.

Secun-

Secundò responderi potest distinguendo Majorem: peccatum originale dicitur conversionem ad bonum commutabile, formalem & positivam, nego Majorem: virtuales & interpretativam, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: conversio ad creaturam formalis & positiva, aliquid positivum est, concedo Minorem: virtuales & interpretativam, nego Minorem: hæc enim conversio licet ad modum alicujus positivi concipiatur, tamen formaliter nihil est præter privationem; est enim sola aversio à Deo ut ultimo fine, quæ vocatur conversio interpretativa, quia præbet sufficiens fundamentum ut possimus interpretari voluntatem pueri in peccato originali existentis, & dicere eam magis ad creaturam quam ad Deum esse affectam. Unde ad probationem Majoris dicendum est, parvulum existentem in peccato originali, habere quidem Deum ut est primum existendi principium pro ultimo fine naturali (eo modo quo creaturæ irrationales in Deum ut ultimum finem ordinari dicuntur, in quantum aliquam ejus similitudinem & perfectionem participant) sed nullum habere ultimum finem moralem, nisi virtualiter & interpretativè, ut jam explicatum est.

Ad confirmationem dicatur, quòd licet non possit dari recessus à termino à quo positivus, sine accessu ad terminum ad quem, bene tamen privativus, ut patet in Angelo, qui potest recedere ab uno loco, non accedendo ad alium, quia non recedit per modum positivum, sed per negationem operationis, quæ est ipsi ratio locandi, ut ostendimus in tractatu de Angelis: unde cum aversio, quæ est de essentia peccati originalis, non sit positiva, sed tantum privativa (est enim pura carentia subjectionis ad Deum tanquam ad ultimum finem) tale peccatum non importat conversionem ad creaturam, nisi virtuales & interpretativam.

Objicitur quartò: Etsi primus parens non accepisset justitiam originalem in posteros transfundendam, filii ejus originale peccatum contraherent: Sed tunc peccatum originale non consisteret in privatione originalis justitiæ: Ergo nec modò in tali privatione culpa originalis consistit. Minor patet: tunc enim carentia justitiæ originalis non esset privatio, sed pura negatio, cum in eo casu debita non esset talis justitia. Major verò suadet: Etsi Adamus non accepisset justitiam originalem in posteros transfundendam, potuisset tamen caput illorum morale constitui, cum hoc ex solo beneplacito divinæ voluntatis dependeat, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, ut supra docuimus; subindeque Deus tunc potuisset nos in Adamo ad observantiam alicujus præcepti obligare: Ergo, illo peccante, posteri ejus peccarent, & consequenter peccatum originale contraherent.

Respondeo quod si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteros traducendam, peccatum originale quod transfunderet in posteros, esset alterius essentia & rationis ac modò est; tunc enim cum nihil intrinsicum ex ipso ad posteros posset traduci, quòd haberet rationem peccati, culpa originalis in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito & non retractato, formaliter consisteret: siquidem nunc talem denominationem à constitutione peccati originalis idèò rejicimus,

Tom. III.

A quia ex Conciliis & SS. Patribus suprà citatis habemus tale peccatum esse aliquid manens in nobis, & intrinsicè nos afficiens; aut etiam, quia tam pro peccato originali, quam pro aliis habitualibus constituendis, habemus de facto privationem gratiæ intrinsicam & voluntariam, in qua, ut supra ostendimus, omnia ad talem effectum constituendum requisita concurrunt; ubi autem pro aliquo effectu constituendo ad estratio intrinsicam sufficiens, non licet ad denominationes extrinsecas recurrere.

Hæc solutio illustrari potest exemplo peccati habitualis personalis, quod ex actu peccaminoso resultat in anima, & in ea habitualiter permanet, donec per penitentiam retractetur, & per gratiam sanctificantem in justificatione infusa deleatur. Theologi enim communius docent, cum S. Thoma infra referendo, tale peccatum in privatione gratiæ sanctificantis formaliter consistere; & tamen si Deus hominem ad ordinem gratiæ non elevasset, sed in puris naturalibus ipsum condidisset, & ille tunc mortaliter peccasset, peccatum habituale ex actu illo peccaminoso resultans, non consistisset in privatione gratiæ, sed in denominatione extrinseca desumpta ex actu peccati præterito, vel in privatione naturalis rectitudinis rationis, aut in aliquo alio intrinseco vel extrinseco. Cur ergo pariter nobis non licebit asserere, quòd si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteros traducendam, peccatum originale in illo casu, aut statu, foret alterius essentia & rationis ac modò est, & in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito, formaliter consisteret?

Objicitur quintò: Peccatum nostrum originale debet esse ejusdem rationis, ejusdemque speciei cum peccato Adami; idem enim saltem speciei peccatum quod ille commisit, in nos transfundit: Sed peccatum Adami consistebat in positivo: Ergo & peccatum originale quod in nos transfunditur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami fuit peccatum commissionis contra præceptum negativum non edendi de ligno vetito, aut non superbiendi: Sed peccatum commissionis in positivo consistit, ut supra fuse ostendimus: Ergo & peccatum Adami.

Respondeo distinguendo Majorem: peccatum nostrum originale debet esse ejusdem speciei cum peccato Adami, habituali concedo, actuali nego. Similiter distinguo Minorem: peccatum Adami actuale consistebat in positivo, concedo Minorem: peccatum habituale, nego Minorem, & Consequentiam. In Adamo igitur duplex fuit peccati, unum actuale, quod fuit actus superbiæ, inobedientiæ, aurgulæ, à quo ipse Adamus dictus est peccans, & nos, prout eramus in illo, dicimur in eo peccasse: aliud verò habituale, quod fuit terminus talis actus, denominavitque Adamum peccatorem. Primum quidem fuit positivum, sicut cætera peccata actualia; quoad secundum verò, non fuit pro formali, nisi privatio gratiæ vel originalis justitiæ, ut patèbit ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale in privatione gratiæ sanctificantis consistere. Unde quia peccatum nostrum originale non se habet per modum actus, sed per modum termini, ut antea declaravimus, neque ab eo dicimur peccantes, sed peccatores, æquiparandum & assimilandum

K k k

potius

potius est peccato habituali Adami, consistenti in privatione, quam peccato ejus actuali, importanti de formalialiquid positivum.

136. In tabis : Peccatum habituale Adami erat ejusdem speciei cum actuali, aliis tranſa. e. o actu non manſiſſet idem peccatum ſecundum ſpeciem: Ergo ſi peccatum actuale Adami conſiſtebat in positivo, idem dicendum erit de habitu-ali; ſubindeque de peccato originali quod in nos tranſtunditur, cum illud, ut jam dicebamus, peccato habituali Adami aſſimuletur.

137. Reſpondeo diſtinguendo Antecedens : erat ejusdem ſpeciei in genere moris, concedo Antecedens in eſſe phyſico, nego Antecedens, & Conſequentiam. Explicatur ſolutio exemplo peccati commiſſionis & omiſſionis. Licet enim peccata commiſſionis & omiſſionis ex eodem motivo procedentia, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe moris, ut ſupra oſtendimus; quia tamen phyſicè aut metaphyſicè loquendo pluſquam ſpecie inter ſe differunt, hujusmodi convenientia ſpecifica in eſſe moris, non impedit quòd unum ſit poſitivum, & aliud privativum. Ita ſimiliter, quamvis peccatum originale, & peccatum actuale Adæ, & univerſaliter peccatum habituale & actuale ex eo relinquitur, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe morali, & prudenti æſtimatione hominum, tum quia habituale, cum ſit terminus actualis, receditur ad illud; tum etiam quia ſunt contra eandem legem, & ex eodem motivo procedunt; hoc tamen non obſtat quòminus in eſſe phyſico ſpecie & pluſquam ſpecie inter ſe differant, & unum in positivo, aliud in privativo conſiſtat.

S. VII.

Solvitur difficile argumentum.

138. **O**BJICIES ultimò : Privatio juſtitie originalis eſt pœna peccati originalis : Ergo in tali privatione nequit eſſentia culpæ originalis conſiſtere. Antecedens expreſſè docetur à S. Thoma infra quaſt. 8. c. art. 5. ubi ait: *Subtractio originalis juſtitie habet rationem pœnae, ſicut etiam subtractio gratiae. Item qu. 5. de malo art. 1. ſic concludit: Conveniens pœna peccati originalis eſt subtractio gratiae, & per conſequentem viſionem divinam, ad quam homo per gratiam ordinatur.* Ratio etiam id ſuadet : nihil enim eſt magis commune & decantatum, quam quòd juſtitia originalis Adami & ejus poſteris ablata ſit in pœnam peccati. Conſequentia verò probatur : Pœna ſupponit in ſubjecto culpam, cum idcirco pœna inducatur, quia ſubjectum eſt illà dignum ratione culpæ: item pœna eſt à Deo, utpote ſimpliciter bona, & ſecundum ordinem divinæ juſtitie & ſapientie, non verò culpa, cum ſit mala moraliter : Ergo ſi privatio juſtitie originalis ſit pœna peccati originalis, non poteſt eſſe ipſa culpa originalis formaliter, ſeu ratio formalis conſtitutiva illius.

139. Hoc argumentum valde torquet & exercet Theologorum ingenia, unde ut ab illo ſe expediant, varias ſolutiones & dicendi modos excogitarunt. In primis aliqui negant abſolutè Antecedens, & dicunt privationem juſtitie originalis eſſe duntaxat effectum peccati originalis, non verò pœnam illius.

Sed hæc ſolutio diſplicet : Primò quia manifeſte repugnat doctrinæ D. Thomæ locis citatis. Secundò, quia ſuppoſito quòd Deus ſtatuert conferre hominibus juſtitiam originalem, illoſ-

que ad ordinem ſupernaturalem per gratiam evehere, non poteſt illis juſtitiam vel gratiam auferre, niſi in pœnam alijus peccati; ſicut ſuppoſito quòd alicui gratiam contulerit; non poteſt ſuſpendere concurſum ipſam conſervantem, niſi propter indignitatem ſubjecti ratione culpæ. Ergo quòd Deus juſtitiam originalem vel gratiam non conferat, pœna eſt alicujus peccati. Tertio, Non eſſe gratiæ vel juſtitie originalis in parvulis, eſt illis diſconveniens & malum, & aliunde eſt à Deo : Ergo obtinet rationem pœnæ; omne namque malum quòd eſt à Deo, cum prout ſic culpa eſſe non poſſit, neceſſariò habet rationem pœnæ. Denique, dato, & non conſeſſo, quòd privatio gratiæ aut juſtitie originalis ſit effectus, & non pœna originalis peccati, non ſolvitur difficultas argumenti propoſiti; cum effectus culpæ non minus eam præſupponat, quam pœna illi debita Unde

Reſpondent alii, privationem gratiæ aut juſtitie originalis in parvulis eſſe pœnam, non quidem culpæ originalis ipſis intrinſeca, cum ſit eà poſterior, ſed peccati originalis originantis, nempe peccati actualis, quò Adamus in perſona omnium deliquit; unde tale peccatum præſupponit, & non conſtituit. Ita Vazquez hic diſp. 132. c. 10.

Sed hæc etiam ſolutio communiter rejicitur, quia negari non debet eſſe intrinſeca in pueris peccato originali infectis pœnæ condignitatem; non enim propter ſolum peccatum actuale, quòd Adamus commiſit, ſed etiam propter originale, quòd ad eos traduxit, excluduntur à regno Dei, & privantur gratiæ & originali juſtitia; quamvis hujusmodi pœnæ utriusque peccato diverſimodè correfpondeant, peccato ſcilicet actuali Adæ tanquam demerito, peccato verò originali ſicut termino ejusdem peccati actualis, in quo ipſius demeritum virtualiter permanet.

His ergo ſolutionibus rejectis, dicendum eſt, privationem juſtitie originalis, quantum ad primarium ejus effectum, qui eſt ſubjicere mentem Deo ut ultimo fini, non eſſe pœnam peccati originalis, ſed potiùs rationem formalem conſtitutivam illius; quantum verò ad alios effectus ſecundarios, qui ſunt ſubjecto corporis ad animam, & appetitus inferioris ad ſuperiorem, eſſe illius pœnam, ex privatione enim horum effectuum juſtitie originalis, oriuntur in homine concupiſcentia, fomes peccati, neceſſitas moriendi, morbi, & aliæ hujus vitæ pœnalitates, quæ ſunt pœnæ peccati originalis, & effectus illius. Vel ut dicunt Salamancaſes : privatio gratiæ ſeu juſtitie originalis poteſt conſiderari dupliciter; primò in quantum eſt mala Deo & tollit ſubjectionem ipſi debitam; ſecundò ut eſt mala homini, & quatenus tollit perfectionem ipſi promiſſam & debitam, illumque in ſeipſo perſequentem : quemadmodum ipſa gratia ſanctificans, quæ tali privationi opponitur, poteſt conſiderari vel ut eſt bonum hominis, & quædam forma dans ejus animæ maximam perfectionem, ſcilicet participationem divinæ naturæ, quæ redditur in ſeipſa bona, ſancta, perfecta, & veluti dei-formis, vel ut eſt bonum Dei, & quatenus animam Deo ut ſponſo tradit, & ut ultimo fini ſubjicit. Si privatio gratiæ aut juſtitie originalis primo modo ſpectetur, habet rationem culpæ, cum ſit averſio moralis & volutaria à Deo ut fine ultimo: ſi ſecundo modo, habet rationem pœnæ, cum ſit mala & diſconveniens homini, & à Deo ordinata contra deordinationem & deformitatem culpæ.

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur; quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio justitiæ originalis, ut subjiciens mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Justitia originalis, ut subjiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

Respondeo quod quamvis carentia justitiæ originalis ut subjiciens mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxilii divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen justitiæ originalis ut subjiciens mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

Si dicas secundo, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica justitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quam illam infligi à Deo; idèò namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium justitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus justitiæ originali privari.

Ex his interea, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subjectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertiò intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subjectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subjectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque idèò ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam tunc concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quam affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præcindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illum influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accipit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICULUS VI.

In quo subiectetur originale peccatum?

§. I.

Quorundam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDUM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in semine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundo, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in semine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In semine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eo quod per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundo, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quam in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum; vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4 & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quam potentias illius; Ergo prius hoc peccatum inhaeret animæ, quam ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eo quod per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatè generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

Kkk ij

Sed